

‘BEN RETE-AMBITIONEUS OM BIJ DE WERELDTOP TE KOMEN’

TEKST FRANK WAALS
FOTOGRAFIE FRANK WAALS, TYMON DE LAAT

Streetart is al zo oud als de weg naar Rome. Waren het immers niet de Egyptenaren die, zo'n 3000 jaar voor Christus, hun gedachten al achterlieten middels hiërogliefen? Veel van wat nu kan worden gedefinieerd als moderne straatkunst heeft echter een oorsprong die teruggaat tot de 'graffiti-boom' in het New York van de jaren 60. In eigen land is Tymon de Laat een van de meest vooraanstaande kunstenaars die het straatbeeld kleur geeft.

D

De gemiddelde Nederlander heeft, bij het zien van een imposante muurschildering, geen idee waar te beginnen als hen diezelfde opdracht zou worden gegeven. Muralist Tymon de Laat (42) kent daar een speciale techniek voor. 'Er zijn verschillende manieren waarop je zoiets kunt aanpakken, zoals bijvoorbeeld het op de muur projecteren van een schets met een beamer. Ik geef echter de voorkeur aan het "doodle grid". Dat begint met het tekenen van kleine figuurtjes – doodles – om je referentiekader vast te stellen. Dat kunnen tekeningetjes zijn of, zoals ik vaak hanteer, woorden en kreten. Zodra deze af is, maak ik er van een afstandje een foto van en plaats ik de tekening die op de muur terecht moet komen er half transparant digitaal overheen. Zodoende kun je precies zien waar bijvoorbeeld het oor of een oog moet komen. Zodra de lijnen staan, is het een kwestie van van boven naar beneden werken, van donker naar licht en van achtergrond naar voorgrond. Toepasbaar met olie- en acrylverf, maar ook met spuitbussen. Alsof je de muur aan het printen bent. Van het overgeschilderde doodle grid blijft uiteindelijk niets meer over.'

We lopen Tymon toevallig tegen het lijf, een kleine maand voor het Eurovisie Songfestival in Ahoy. De kunstenaar legt tegenover het evenementencentrum net de laatste hand aan een

grote, gele cirkel. We vragen hem brutaal wat hier de bedoeling van is en dan komt de aap uit de mouw. Tymon is zojuist begonnen aan het 20 bij 24 meter hoge kunstwerk *Birth of a New Age* van zanger Jeangu Macrooy, de Nederlandse inzending van dit jaar. De cirkel dient als grondlaag en moest er snel op worden geplaatst vanwege de in aantocht zijnde voorjaars-sneeuwstorm. 'Mijn schoonvader in Engeland vertelde me dat het daar tekeer ging, dus ik wist dat we hier binnen de kortste keren ook in dat weer zouden zitten. Ik ben daarom twee dagen eerder begonnen om het af te krijgen,' legt hij uit. 'Met Jeangu ben ik vooraf twee uur in gesprek gegaan om te praten over zijn nieuwe plaat, dromen en doelen in het leven, maar veel vaker portretteer ik mensen onbewust en niet geposeerd in hun natuurlijke habitat. Meestal vraag ik daarna pas of ik dat beeld vervolgens mag gebruiken voor een kunstwerk en dat opent de deur naar interessante gesprekken. Voor je het weet, sta je bij iemand op een bruiloft in Mexico, drink je een biertje en slaap je in iemands achtertuin in Panama of reis je een tijdje mee met een theatergezelschap door Nicaragua.'

Twee broeken en vijf onderbroeken

Tymon blijkt een man van de wereld door zijn verhalen en de fles Mexicaanse Origen Raiz Del

Espiritu Mezcal die hij in zijn studio tevoorschijn tovert. Fles nummer 380 van het gelimiteerde aantal van 480. Het drankje smaakt pittig, rokerig en blijft een flink tijdje hangen. 'Het is een herinnering aan mijn reis drie jaar geleden en de wereldreis die ik van 2003 tot 2004 maakte. Nadat ik als jong jochie al vol bewondering keek naar hoe goed een vriendje, Ruurd, kon tekenen, besloot ik na de middelbare school te gaan studeren aan de Willem de Kooning Academie. Daar kreeg ik wel tekenles, maar het merendeel van de opleiding was toch conceptueel en gericht op reclame en advertising. Mijn technieken waren na het behalen van mijn diploma niet echt vooruit gegaan en hoewel ik nog niet precies wist wat ik wilde, wist ik dat de reclamewereld niets voor mij was. Ik ben toen gaan doen wat veel nieuwsgierige jongeren doen: een wereldreis maken.'

Als kind al luisterde Tymon geboeid naar de Kuifje-achtige avonturen van zijn vader in het buitenland. Een oude hippie en hoogleraar aan de Erasmus Universiteit die in zijn leven eveneens was gestoken door de 'travel bug'. 'Hij lifte ooit naar Singapore en kwam als medewerker op een aardappelboot via Indonesië weer terug. Tussendoor had hij de meest bijzondere mensen leren kennen en was hij zelfs ongemerkt door oorlogsgebieden in Laos en Vietnam getrokken.

Hij vond er zelfs nog een verloren bajonet van een soldaat. Zoiets wilde ik ook doen! Met voor 3000 dollar aan geleende travelcheques van mijn toenmalig vriendinnetje, neerkomend op een budget van 8 dollar per dag, ben ik zonder uitgebreid plan het vliegtuig naar Mexico ingestapt. In mijn rugzak twee broeken, vijf onderbroeken, een tentje en de *Lonely Planet* die ik tijdens de vlucht voor het eerst opensloeg.

Om te kunnen overleven en kosten te besparen, week ik af van de gebaande toeristische paden en bleef ik veelal langs de kustlijn, waar ik kon slapen op het strand. Daardoor kwam ik veel in contact met de lokale bevolking en ontstond mijn liefde voor Latijns-Amerika en de daaraan gekoppelde beelden die je terugziet in mijn werk nu. Ik was overweldigd door de gastvrijheid in andere culturen die ik niet kende. Mensen uit landen als Guatemala, El Salvador, Costa Rica, Colombia, Venezuela, Peru, Argentinië en Bolivia, je ziet ze allemaal terug. In dat laatste land is mijn moeder nog twee weken langsgelkomen en zijn we samen rond gaan trekken. Een jaar na mijn vertrek kwam ik terug met 1 dollar op zak, maar wel met een schat aan ervaring en de wetenschap dat ik niet zoveel nodig heb om gelukkig te zijn. Ik besloot mezelf tien jaar de tijd te geven om alle stijlen op het gebied van tekenen en schilderen uit te proberen, ont- ➤

Birth of a New Age, met zanger Jeangu Macrooy in de hoofdrol.

'EEN JAAR NA MIJN VERTREK KWAM IK TERUG MET 1 DOLLAR OP ZAK'

Foto boven: *Flight of Man*. Foto onder: *Barbo Lill Babs*.

wikkelen en daarbij te focussen op het technische vlak daarvan. Het concept was om tien jaar geen concept te hebben, resulterend in het destilleren van alle opgedane lessen en toe te passen op het werk dat ik nu doe.'

Barbo Lill Babs

'De kleuren van deze muurschildering zijn overblijfselen van mijn reis naar Latijns-Amerika, waar ik vol bewondering keek naar de mensen, cultuur, het eten en de klederdracht. Zij is te zien op een wandje van 2 bij 7 meter in het kleine dorpje Järvsö in the middle of nowhere in Zweden. Voor galerie Norra Station, die mij vroegen hiermee aan de slag te gaan, portretteerde ik de lokale heldin, zangeres Lill-Babs Svensson. Ik ben er ongeveer een week mee bezig geweest, al geeft dat niet helemaal de juiste weergave aan

van het proces dat eraan vooraf is gegaan. Soms doe je er vijftien jaar over om te leren hoe je zoiets in een paar dagen schildert. Die techniek is inmiddels zover, dat ik met een deadline kan werken. Sterker nog, dat heeft zelfs mijn voorkeur. Staat het er eenmaal op, dan is het voor iedereen gratis toegankelijk over een periode van tien jaar. Dat is ongeveer de levensduur van een muurschildering, tenzij het goed wordt geconserveerd met een uv-werende laklaag. Leren doe je als kunstenaars van elkaar en interactie met je publiek is fantastisch. Beide zaken komen samen op streetart-festivals, zoals Upfest in Bristol en POW! WOW! in steden over de hele wereld.'

Flight of Man

'Voor de eerste editie van POW! WOW! in Rotterdam in 2018 ging ik aan de slag met mijn oudstagiair Nono Viegas uit Portugal. Hij schildert doorgaans over de graffiticultuur en heeft in het verleden origamifiguren gemaakt van oud schetspapier waar hij zijn dromen en ambities op tekende en schilderde. Dat beeld vangen met een valkenier en een papieren valk leek ons een mooi beeld om daarop aan te sluiten. Zonder deze uitleg hebben voorbijgangers er wellicht een heel ander beeld bij, maar dat is oké. Schilder een mooie bos bloemen op tafel en de bloemist zal naar de bloemen kijken, maar de pottenbakker naar de vaas. Iedereen refereert vanuit zijn of haar eigen optiek.'

La Karavana

'Een vrije opdracht voor vier dames die in een Britse dubbeldekker een rijdend hostel met negen bedden beginnen. De binnenkant is inmiddels klaar en de buitenkant mocht ik van een kleurtje voorzien. Afgebeeld staat een reizende dame uit het Midden-Oosten die binnen-

kort opnieuw overal en nergens te zien is, wanneer deze bus door Europa trekt. De dames hebben hard verbouwd en hier en daar heb ik al berichten gekregen van mensen die 'm hebben zien rijden.'

Bombero Silvestre

'Bij het maken van deze muurschildering voor Landmark Street Art in Carlisle, Noord-Engeland was er vooraf in de gemeenteraad enige weerstand. In kleine gemeenschappen waar men nog niet zo bekend is met streetart, wordt er in de meeste gevallen eerst toestemming gegeven voor kleine muren buiten het centrum, waarna prominentere plekken mogelijk zijn als men eenmaal het resultaat en de impact op de gemeenschap ziet. Deze brandweerman op een voormalige brandweerkazerne en huidig poppodium laat Sylvester uit Mexico zien. Door hem, aan de andere kant van de wereld, in een totaal andere setting te plaatsen, probeer ik duidelijk te maken dat ook hij een brandweerman is en we als mensen veel gemeen hebben met elkaar.'

Hij ziet er misschien exotisch uit, maar we zijn allemaal mensen en streven stuk voor stuk naar hetzelfde geluk.'

Joost Mulleman

'Kapper Joost Mulleman met een portret op de muur van zijn eigen barbershop in Rotterdam. Hij vroeg mij iets te maken en ik vond hem wel een goede kop hebben om als onderwerp te dienen. Gelukkig poseerde hij gretig. Dit is de eerste schildering waarin ik ben gaan spelen >

'STAAT HET ER EENMAAL OP, DAN IS HET VOOR IEDEREEN GRATIS TOEGANKELIJK OVER EEN PERIODE VAN TIEN JAAR. DAT IS ONGEVEER DE LEVENSDUUR VAN EEN MUURSCHILDING'

‘OP HET MOMENT DAT ZE NAAR DE MUUR KEEK EN IN RODE LETTERS “SAM, WILL YOU MARRY ME?” LAS, BEN IK OP M’N KNIEËN GEGAAN’

met onscherpte. Als je kijkt naar de rand van zijn pet, dan zie je wat zachtere lijnen in de textuur van de stof. Daarmee probeer ik diepte te creëren. Ook experimenteerde ik voor het eerst met haar, zonder dat het echt getekend lijkt. Sta je er dicht op, dan zie je niets bijzonders, maar van veraf komt alles plotseling samen. Vaak ontstaan nieuwe technische ontdekkingen ook door fouten die ik maak, maar goed uitpakken. Zo was bijvoorbeeld bijna alle perslucht uit mijn enige spuitbus met witte verf gegaan toen ik werkte aan de muurschildering van Jeangu. Hij begon daardoor te sputteren, wat allemaal witte spetters gaf. Van dichtbij

leken dat grote, witte spikkels. Van veraf gaf het precies de glinstering in zijn huid die ik zocht. Een mooie ontdekking. Ik ben retnieuwsgierig en rete-ambitueus om bij de wereldtop te komen. Om dat te bereiken, moet je veel uren maken en soms fouten maken waarvan je vervolgens leert.’

La Perla

‘Het doodle grid van deze schildering in Delft stond amper op de muur of een voorbijgangster beklaagde zich bij mij, op het moment dat er enkel nog een schets op stond, dat ik de mooie muur verpestte. Gepikeerd liep ze door, maar een paar dagen na het afronden van het werk ging thuis ineens de telefoon. Aan de andere kant van de lijn diezelfde mevrouw die aangaf dat de muur nu ineens het favoriete stukje van haar dagelijkse wandeling was geworden. Dat zijn dingen die me echt raken en waar ik letterlijk kippenvel van krijg. Dat het zo’n impact op iemand kan hebben. Dat is geen complimentejag, maar het feit dat zo’n vrouw over haar eigen ego heen durft te stappen is mooi.’

Leilana

‘Street Art Cities is het grootste platform waarop muurschilderingen worden verzameld. Er staan inmiddels al zo’n 30.000 stuks in de database en er komen er steeds meer bij. Maandelijks verschijnen de nieuwste exemplaren, waar dan ook ter wereld gemaakt, online en mag men stemmen op de mooiste. Kunst kan natuurlijk nooit een competitie zijn en het maakt de prijs daardoor ietwat dubieus, maar ik ben toch blij dat ik ’m in februari voor dit kunstwerk op Bonaire gewonnen heb. Dit Polynesische meisje op de zijkant van de Tiki & Co cocktailbar is afkomstig van een foto waarvan ik de fotograaf niet ken. Ik hoop hem of haar ooit te vinden om een reproductie te kunnen sturen.’

Love Birds

‘Zestien jaar geleden heb ik mijn vrouw leren kennen tijdens een vakantie naar Spanje. Zij, een van oorsprong Braziliaanse die opgroeide in Engeland, en ik zijn dolgelukkig met elkaar.

Dat geluk werd na tien jaar bekroond met een aanzoek voor de deur van het appartement waar ik woonde toen ze voor het eerst bij me op bezoek kwam. Samen met collega-kunstenaar Robert Rost maakten we, precies op die plek, dit aanzoek op steen. Mijn meisje is gek op glimmende dingetjes, dus de ekster heeft een ring in z’n bek en staat op een appel als verwijzing naar verleidingen in de Tuin van Eden. Links de natuurlijke trek van vogels als verwijzing naar de transitie in ons leven en kleine lichtjes in de rietstengels die een nieuw huis symboliseren. Op de dag van het aanzoek heb ik haar de hele dag voor de gek gehouden. Ik stelde voor om even over de kerstmarkt te lopen, langs m’n moeder te gaan en tot slot de muurschildering, *Love Birds*, die ik die week had gemaakt te bekijken. Twee vrienden, Gerwin en Dennis, stonden verdekt opgesteld om alles goed op camera vast te leggen. Op het moment dat ze naar de muur keek en in rode letters “Sam, will you marry me?” las, ben ik op m’n knieën gegaan. Gelukkig zei ze ja!’ ✕

Love Birds deed tevens dienst als huwelijksaanzoek.